

Een waarschuwing

Hier begint het verhaal. Het vertelt hoe ik in het bezit kwam van *Het bloedige boek* en het Orm verwierf. Het is geen verhaal voor types met een dunne huid en zwakke zenuwen - hun kan ik aanraden dit boek meteen weer op de stapel terug te leggen en zich uit de voeten te maken naar de kinderafdeling. Hup-hup, weg jullie, kamilletheedrinkers en huilebalken, slappelingen en doetjes - dit verhaal gaat over een plek waar lezen nog een echt avontuur is! En 'avontuur' omschrijf ik nog ouderwets volgens het *Zamonisch woordenboek* als: <ae>Een roekeloze onderneming ingegeven door onderzoeksdrang of overmoed, met levensbedreigende aspecten, onberekenbare gevaren en vaak een fatale afloop<eaz>.

Ja, ik heb het over een plek waar lezen je gek kan maken. Waar boeken kunnen verwonden, vergiftigen, ja zelfs doden. Alleen degenen die echt bereid zijn om bij het lezen van dit boek dergelijke risico's op de koop toe te nemen, alleen degenen die bereid zijn hun leven op het spel te zetten om aan mijn verhaal deel te hebben, alleen zij mogen mij naar de volgende alinea volgen. Alle anderen feliciteer ik van harte met hun laffe, maar verstandige beslissing niet mee te gaan. Het allerbeste, bangeriken! Ik wens jullie een lang en oersaai leven toe en zeg jullie met deze zin vaarwel!

Ziezo. Nadat ik mijn lezerspubliek al meteen aan het begin waarschijnlijk heb teruggebracht tot een heel klein clubje van de allerdappersten, wil ik degenen die zijn overgebleven graag hartelijk welkom heten - gegroet, mijn waaghalzige vrienden, jullie zijn gesneden uit het hout waaruit avonturen gesneden worden! Laten we onze tijd niet langer verdoen en ons meteen op weg begeven. Want we gaan op reis, op een antiquarische reis naar Boekheem, de Stad van de Dromende Boeken. Trek jullie schoenveters goed aan, want we moeten een heel stuk over rotsig, ongelijk terrein, daarna door eentonig grasland, waarop de halmen dicht, heuphoog en messcherp groeien. En ten slotte over duistere, doolhofachtige en gevaarlijke paden diep naar beneden, naar het binnenste van de aarde. Ik kan niet op voorhand zeggen hoevelen van ons zullen terugkeren. Ik kan jullie alleen maar aanraden de moed geen moment te laten zakken - wat ons ook zal overkomen.

En zeg niet dat ik jullie niet gewaarschuwd heb!

Naar Boekheem

Ben je in West-Zamonië op de Hoogvlakte van Dull onderweg in oostelijke richting, en ben je eindelijk door de golvende zeeën van gras heen, dan verbreedt de horizon zich plotseling dramatisch en kun je heel ver kijken, over een vlak landschap, dat in de verte overgaat in de Zoete Woestijn. In de woestijn met hier en daar een plekje groen kan de wandelaar als het mooi weer is en de lucht ijl is een vlek ontwaren, die wanneer hij stevig doorstapt al snel steeds groter wordt. De vlek neemt vervolgens hoekige vormen aan, krijgt spitse daken en ontpopt zich uiteindelijk tot de met legenden omgeven stad Boekheem.

Al van verre kun je de stad ruiken. Hij ruikt naar oude boeken. Het is net alsof je de deur van een gigantisch antiquariaat opentrekt, alsof er een storm opsteekt van louter boekenstof en alsof de geur van miljoenen rottende folianten je recht in je gezicht waait. Er zijn lieden die niet van deze geur houden, die rechtsomkeert maken wanneer hij hun neusgaten binnendringt. Ik geef toe, het is geen aangename geur, hij is hopeloos onmodern, hij heeft te maken met verval en ontbinding, met vergankelijkheid en schimmels - maar er valt ook nog iets anders in te ruiken. Een lichte zuurheid, die doet denken aan de geur van citroenbomen. Het prikkelende aroma van oud leer. Het scherpe, intelligente parfum van drukinkt. En tot slot, over alles heen, de rustgevende geur van hout.

Ik heb het niet over levend hout, over harsrijke bossen en verse dennennaalden, maar over dood, ontbast, gebleekt, verpulpt, met water vermengd, gelijmd, gewalst en afgesneden hout - kortom, over papier. O jazeker, weetgierige vrienden, die ruiken jullie nu ook, deze geur, die jullie herinnert aan vergeten kennis en oeroude ambachtelijke

tradities. En nu kunnen jullie het verlangen om zo snel mogelijk een antiquarisch boek open te slaan nog maar ternauwernood onderdrukken, nietwaar? Laten we dus haast maken! Met elke stap richting Boekheem wordt de geur sterker en aantrekkelijker. Steeds duidelijker kunnen we de huizen met hun spitse gevels ontwaren; honderden, duizenden schoorstenen steken uit de daken omhoog, verduisteren met hun vette walm de hemel en voegen aan de geur van boeken nog andere aroma's toe: dat van vers gezette koffie, van gebakken brood, van gekruide vlees dat staat te sudderen op een houtskoolvuurtje. Nogmaals verdubbelen we ons tempo, en bij het brandende verlangen om een boek open te slaan voegt zich dat naar een warme kop kaneelcacao en een stuk zandkoek dat nog warm is van de oven. Doorlopen! Doorlopen!

Op het laatst komen we bij de stadsgrens, moe, hongerig, dorstig, nieuwsgierig - en enigszins teleurgesteld. Er is geen indrukwekkende stadswal, geen bewaakte poort - bijvoorbeeld in de vorm van een reusachtig boekenslag - die wanneer we aankloppen knarsend opengaat; nee, er zijn alleen maar een paar smalle straten waarover gehaaste Zamoniërs van diverse pluimage de stad in of uit gaan. En de meesten doen dat met een stapel boeken onder hun arm; velen trekken hele karren met boeken achter zich aan. Een straatbeeld als in willekeurig welke andere stad, afgezien van al die boeken.

Daar staan we dan, mijn vermetele metgezellen, aan de magische grens van Boekheem - dit is de plek waar op weinig spectaculaire wijze de stad begint. Zo meteen zullen we een onzichtbare drempel over stappen, er binnengaan en zijn mysteriën doorgronden.

Zo meteen.

Maar eerst wil ik even pas op de plaats maken en vertellen waarom ik eigenlijk hiernaartoe wilde. Elke reis heeft een aanleiding, en de mijne heeft te maken met verveling en jeugdige lichtzinnigheid, met de wens te breken met de sleur van alledag en het leven en de wereld te leren kennen. Bovendien wilde ik een belofte inlossen die ik iemand die op sterven lag had gedaan, en niet in de laatste plaats was ik een fascinerend geheim op het spoor. Maar alles op zijn tijd, vrienden!

In de Lintwormburcht

Wanneer een jonge bewoner van de Lintwormburcht* de leesrijpe leeftijd bereikt, krijgt hij van zijn ouders een zogeheten *dichtpeet* toegewezen. Dat is meestal iemand uit de familie of intieme vriendenkring die vanaf dat moment verantwoordelijk is voor de letterkundige opvoeding van de jonge dinosaurus. De dichtpeet leert zijn pupil lezen en schrijven, laat hem kennismaken met de Zamonische dichtkunst, doet aanbevelingen voor zijn lectuur en leert hem het schrijversambacht. Hij overheert hem gedichten en verrijkt zijn woordenschat - enzovoort en zo verder, dus allerlei maatregelen die de kunstzinnige ontwikkeling van zijn petekind ten goede komen.

<vn>* Noot vert.: Wie enigszins van de Zamonische geschiedenis of literatuur op de hoogte is, weet dat de Lintwormburcht een uitgeholde rots in West-Zamonië is die zich in de buurt van Loch Loch uit de Hoogvlakte van Dull verheft. De burcht wordt bewoond door rechtop lopende, sprekende lintwormen, die allen de schrijverij zijn toegewijd - hoe het zover heeft kunnen komen kunnen degenen die daar niet bekend mee zijn elders nalezen. Zie 'Von der Lindwurmefeste zum Bloxberg - Die halbe Biographie des Hildegund von Mythenmetz' in *Ensel und Krete*, evenals p. 41-69 in *Rumo und die Wunder im Dunkeln* [beide vooralsnog alleen in het Duits, EvR]. Voor de verdere lectuur van dit boek is het echter niet van belang.<evn>

Mijn dichtpeet was Danzelot Letterknecht. Hij was toen hij peet werd al ruim achthonderd jaar oud, een oerbewoner van de Lintwormburcht, een oom uit de familie van mijn moeder. Oom Danzelot was een noeste verzensmid zonder hogere ambities; hij dichtte op bestelling - voornamelijk lofredes voor feestelijke gelegenheden - en bovendien gold hij als begenadigd schrijver van tafel- en grafredes. Eigenlijk was hij meer een lezer dan een schrijver, eerder een genietter dan een schepper van literatuur. Hij had zitting in talloze prijzencommissies, organiseerde dichtwedstrijden, was freelance

lector en ghostwriter. Hijzelf had slechts één boek geschreven - *Tuindersgenoegens* -, waarin hij in indrukwekkende taal de onderwerpen vervetting van de bloemkool en de filosofische implicaties van compostering behandelde. Danzelot hield bijna evenveel van zijn tuin als van de literatuur en werd het nooit moe mij te wijzen op de parallellen tussen de natuur en de dichtkunst. Een zelfgeplante aardbeienstruik stond voor hem op hetzelfde plan als een zelfgemaakt gedicht, de afgetelde aspergerijen vergeleek hij met rijmschema's, een composthoop stond gelijk aan een filosofisch essay. Sta me toe, geduldige vrienden, een kort citaat uit zijn al lang niet meer leverbare werk te citeren - Danzelots schets van een simpele blauwe bloemkool geeft een levendiger impressie van zijn persoon dan ik met duizend woorden zou kunnen overbrengen:

<ill>De Lintwormburcht<eill>

<inspr><az>De dressuur van de blauwe bloemkool is niet weinig verbazingwekkend. Voor de afwisseling moet hier de bloeiwijze het ontgelden en niet de bladgroei. De tuinder doet zijn voordeel met de tijdelijke vetzucht van het bloemscherm. De talloze, tot een compact scherm opeengepakte bloemknopjes vervetten samen met hun stelen tot een vormeloze massa van blauwachtig plantenspek. De bloemkool is dus een bloem die voor het opbloeien in zijn eigen vet wordt gesmoord, of beter gezegd: een mislukt veelvoud van bloemen, een in verval geraakt samengesteld scherm. Hoe ter wereld kan deze vetzak zich met zijn tot spek opgezwollen eierstokken nu voortplanten? Ook de bloemkool keert na een omweg via het onnatuurlijke weer naar de natuur terug. De tuinder geeft hem daar de tijd niet voor; die oogst de kool op het hoogtepunt van zijn dwaling, namelijk in het ultieme en smakelijkste stadium van zijn vervetting - op het moment dat de plantaardige dikkerd de smaak heeft van een frikadel. De zaadteler daarentegen laat de blauwe massa zonder ingrijpen in een hoekje van zijn tuin tot inkeer komen. Als hij na drie weken gaat kijken, treft hij in plaats van drie pond plantenspek een door bijen, dwaallichtjes en ritselende kevertjes omgeven heel losjes samengestelde bloemenstruik aan. De tevoren onnatuurlijk verdikte lichtblauwe stelen hebben hun dikte in lengte omgezet; als vlezige bloemstengels dragen ze nu aan hun uiteinde een aantal dun verspreide gele bloemetjes. De weinige knoppen die onaangetast blijven kleuren blauw, zwellen op, bloeien open en vormen zaad. Deze kleine dappere schare oprechten en natuurgetrouwen betekent de redding van de bloemkoolteelt.<aez><einspr>

Ja, dat is Danzelot Letterknecht ten voeten uit. Verbonden met de natuur, verliefd op de taal, altijd precies in zijn observaties, optimistisch, een beetje zonderling en zo saai als maar kan wanneer het om hét onderwerp van zijn literaire werk ging: bloemkool.

Ik heb goede herinneringen aan hem, behalve dan aan de drie maanden nadat hij - tijdens een van de vele belegeringen van de Lintwormburcht - een steen uit een werpslinger tegen zijn hoofd had gekregen, waarna hij ervan overtuigd was dat hij een kast vol ongepoetste brillen was. Destijds was ik bang dat hij nooit meer uit die waanwereld zou terugkeren, maar toch herstelde hij van de zware slag op zijn hoofd. Een even wonderbare genezing vond echter niet plaats bij Danzelots laatste griep.

De dood van Danzelot

Toen Danzelot na een lang en bevredigend dinosaurussenleven van achthonderd jaar zijn laatste adem uitblies, telde ik nog maar zevenenzeventig lenten en was ik nog niet eenmaal buiten de Lintwormburcht geweest. Hij overleed aan de gevolgen van een in wezen onschuldige griepinfectie, die zijn verzwakte afweersysteem te zeer op de proef stelde (een gebeurtenis waardoor de twijfel die ik aangaande de betrouwbaarheid van het afweersysteem toch al koesterde nog toenam).

Zo zat ik op die ongelukzalige dag aan zijn sterfbed en noteerde de onderstaande dialoog, want mijn dichtpeet had me verzocht of ik zijn laatste woorden wilde optekenen. Niet omdat hij zo ijdel was dat hij zijn stervensuur voor het nageslacht wilde vastleggen, maar omdat hij geloofde dat het voor mij een eenmalige kans was op dit speciale gebied aan authentiek materiaal te komen. Hij stierf dus tijdens de vervulling

van zijn taak als dichtpeet.

Danzelot: `Ik ga sterven, mijn zoon.'

Ik (*vechtend tegen mijn tranen, sprakeloos*): `Huh...'

Danzelot: `Ik wil het helemaal niet goedpraten op grond van fatalistische motieven of de filosofische mildheid van mijn hoge leeftijd, maar ik moet me er wel in schikken. Ieder krijgt maar één vat, en het mijne is tamelijk vol geweest.'

(Achteraf ben ik blij dat hij het beeld van een vol vat gebruikte, want dat wees erop dat hij zijn leven als rijk en vervuld beschouwde. Je hebt veel bereikt wanneer je je leven kunt herinneren als een vol vat in plaats van als een lege emmer.)

Danzelot: `Luister, mijn jongen: ik heb je niet veel na te laten, althans niet in financieel opzicht. Dat weet je. Ik ben niet zo'n stinkend rijke Lintwormburchtschrijver geworden die zijn honoraria in zakken in de kelder opstapelt. Ik laat je mijn tuin na, maar ik weet dat je niet veel met groenten op hebt.'

(Dat klopte. Mij als jonge lintworm zeiden de verheerlijking van bloemkool en de lofzangen op de rabarber in Danzelots tuinboek niet veel, en dat stak ik ook niet onder stoelen of banken. Pas in latere jaren ontkiemde Danzelots zaad; ik legde zelfs een eigen tuin aan, teelde blauwe bloemkool en putte menigmaal inspiratie uit de getemde natuur.)

Danzelot: `Ik zit dus vrij krap in mijn tijd...'

(Ondanks de beklemmende situatie kon ik een proestlach niet onderdrukken, want het gebruik van het woord `krap' in zijn toestand had onwillekeurig iets komisch, een verkeerde greep in de la met zwarte humor - waar Danzelot in een manuscript van mij zeker een rode streep onder zou hebben gezet. Maar mijn geproest in mijn zakdoek kon ook worden beschouwd als door tranen verstikt neus snuiten.)

Danzelot: `... en kan je dus in materieel opzicht niets nalaten.'

(Ik maakte een afwijzend gebaar en slikte, dit keer omdat ik geroerd was. Op zijn sterfbed maakte hij zich nog zorgen om mijn toekomst. Dat was aangrijpend.)

Danzelot: `Maar ik bezit iets wat oneindig waardevoller is dan alle schatten van Zamonië. Althans voor een schrijver.'

(Ik keek hem met tranen in mijn ogen aan.)

Danzelot: `Ja, je zou kunnen zeggen dat het behalve het Orm waarschijnlijk het meest waardevolle is dat een schrijver in zijn leven kan bezitten.'

(Hij maakte het behoorlijk spannend. In zijn plaats zou ik mijn best hebben gedaan in de weinige tijd die me nog restte de benodigde informatie te geven. Ik boog me naar voren.)

Danzelot: `Ik bezit de allermooiste tekst van de hele Zamonische literatuur.'

(Ach hemel, dacht ik. Ofwel hij begint te ijlen, ofwel hij wil me zijn stoffige bibliotheek vermaken en heeft het over de eerste druk van Ridder Hempel, een stokoud snertboek van Gryphius van Odeschaver, die hij als schrijver geweldig en ik onleesbaar vond.)

Ik: `Wat bedoel je daarmee?'

Danzelot: ` Een tijdje geleden stuurde een jonge Zamonische dichter van buiten de Lintwormburcht me een manuscript toe. Met het gebruikelijke geneerde blabla dat dit niet meer was dan een bescheiden poging, een beschroomde stap in het ongewisse en dergelijke, en of ik hem misschien zou willen zeggen wat ik ervan vond - en bij voorbaat hartelijk dank!

Nou, ik rekende het altijd tot mijn plicht om alle manuscripten die me ongevraagd werden toegezonden ook te lezen, en ik kan naar alle eer en geweten stellen dat de lezing ervan me een niet-onaanzienlijk deel van mijn leven en een paar zenuwen heeft gekost.'

(Danzelot hoestte. Het klonk niet gezond.)

Danzelot: ` Maar het verhaal was niet lang, slechts een paar kantjes. Ik zat net aan de ontbijttafel, had mezelf een kop koffie ingeschonken en had de krant al uit, dus nam ik de tekst ter hand - elke dag een goede daad, je weet wel, dus waarom niet meteen aan het ontbijt, dan had ik het maar achter de rug. Dankzij mijn jarenlange ervaring was ik voorbereid op het gebruikelijke gehakkel met stijl, grammatica, liefdesverdriet en walging van de wereld van een jong schrijver, dus slaakte ik een zucht en begon te lezen.'

(Danzelot slaakte een hartverscheurende zucht, en ik wist niet of hij zijn zucht van destijds wilde nabootsen of dat de zucht verband hield met zijn spoedig verscheiden.)

Danzelot: ` Toen ik een uur of drie later weer naar mijn kopje greep, was dat nog tot de rand toe gevuld en was mijn koffie ijskoud. Ik had echter geen drie uur aan het lezen van het verhaal besteed, nog niet eens vijf minuten - de rest van de tijd moet ik roerloos zijn blijven zitten, in een soort shocktoestand, met de brief in mijn hand. De inhoud daarvan had me getroffen met een kracht waartoe anders alleen het projectiel van een stenenslingeraar in staat zou zijn geweest.'

(Onaangename herinneringen aan de tijd dat Danzelot dacht dat hij een kast vol ongepoetste brillen was vlamden kort op - en toen, moet ik bekennen, kreeg ik een ongehoorde gedachte. Want het volgende ogenblik schoot me letterlijk door het hoofd: hopelijk gaat hij niet het hoekje om voordat hij me heeft verteld wat er in die verrekte brief stond.

Nee, ik dacht niet: hopelijk sterft hij niet, of: je moet blijven leven, dichtpeet!, of iets dergelijks, maar de bovenstaande zin, en ik schaam me tot op de dag van vandaag dat daarin de term `het hoekje omgaan' voorkwam. Danzelot greep mijn pols vast en omklemde die als een bankschroef. Hij hief zijn bovenlichaam op en keek me met wijd opengesperde ogen aan.)

Danzelot: ` De laatste woorden van een stervende - en hij wil je iets sensationeels meedelen! Knoop deze kunstgreep goed in je oren! Op die manier kan niemand stoppen met lezen! Niemand!'

(Danzelot was stervende, en uitgerekend op dat moment vond hij niets zo belangrijk als mij te wijzen op deze triviale truc voor jaarmarktschrijvers. Ik slikte geroerd, en Danzelot liet zijn greep verslappen en viel achterover tegen de kussens.)

Danzelot: ` Het verhaal was niet lang, tien handbeschreven velletjes, maar ik heb nog nooit, begrijp je, nog nooit in mijn hele leven iets gelezen wat het volmaakte zo zeer benadert.'

(Danzelot was tijdens zijn leven een bevlogen lezer geweest, misschien wel de vlijtigste van de Lintwormburcht, en dus maakte deze opmerking uit zijn mond diepe indruk op me. Ik werd razend nieuwsgierig.)

Ik: `Wat stond er dan in, Danzelot? Wat?'

Danzelot: `Luister, mijn jongen, ik heb geen tijd meer om je het verhaal te vertellen. Het bevindt zich in de eerste druk van *Ridder Hempel*, die ik jou samen met mijn hele bibliotheek wil nalaten.'

(Als ik het niet dacht! De tranen sprongen me weer in de ogen.)

Danzelot: `Ik weet dat je niet bijzonder blij met dat boek bent, maar ik kan me zo voorstellen dat je op een goede dag Odeschaver zult weten te waarderen. Dat is een kwestie van leeftijd. Bij gelegenheid moet je er toch eens een blik op werpen.'

(Met een dapper knikje beloofde ik dat.)

Danzelot: `Wat ik je zeggen wil: het verhaal was zo volmaakt geschreven, er was zo helemaal niets op aan te merken, dat het mijn leven radicaal veranderde. Ik besloot het schrijven verder maar op te geven, want ik zou toch nooit iets kunnen vervaardigen wat ook maar bij het volmaakte in de buurt kwam. Als ik dat verhaal niet had gelezen, zou ik mijn diffuse voorstelling van Literatuur met een hoofdletter L verder hebben nagevolgd, die je zo ongeveer in de prijsklasse van Gryphius van Odeschaver moet situeren. Maar nu had ik zulke Literatuur in handen. Ik berustte, maar ik berustte met vreugde. Ik trok me niet terug uit luiheid of angst of dergelijke laag-bij-de-grondse beweegredenen, maar uit deemoed tegenover waar kunstzinnig adeldom. Ik besloot mijn leven in dienst te stellen van de ambachtelijke aspecten van het schrijven. Me te beperken tot de dingen die over te brengen zijn. Je weet wel: bloemkool.'

(Danzelot laste een lange pauze in. Bijna dacht ik dat hij al overleden was, maar toen sprak hij verder.)

Danzelot: `En toen heb ik de grootste fout van mijn leven gemaakt: ik schreef het jonge genie een brief, waarin ik hem aanraadde met zijn manuscript naar Boekheem te gaan om daar een uitgever te zoeken.'

(Danzelot slaakte nogmaals een diepe zucht.)

Danzelot: `Dat was het einde van onze briefwisseling. Ik heb nooit meer iets van hem gehoord. Waarschijnlijk heeft hij mijn raad opgevolgd en is hij onderweg naar Boekheem verongelukt, of in handen gevallen van struikrovers of korendemonen. Ik had me naar hem toe moeten haasten, hem en zijn werk een beschermende hand boven het hoofd moeten houden, maar wat deed ik? Ik stuurde hem naar Boekheem, naar het hol van de leeuw, een stad vol figuren die met literatuur geld verdienen, centenkakkers en aasgieren. Een stad vol uitgevers! Ik had hem net zo goed naar een bos vol weerwolven kunnen sturen met een belletje om zijn nek!'

(Mijn dichtpeet rochelde alsof hij gorgelde met bloed.)

Danzelot: `Ik hoop dat ik alles wat ik tegenover hem verkeerd heb gedaan aan jou weer goedge maakt heb, mijn jongen. Ik weet dat jij het in je hebt ooit de grootste schrijver van Zamonië te worden. Dat jij het Orm zult verwerven. En om zover te komen, zal het je helpen het verhaal te lezen.'

(Danzelot hing nog het oude geloof in het Orm aan, een soort mysterieuze kracht die zich bij veel dichters op momenten van opperste inspiratie liet voelen. Wij jonge en verlichte schrijvers dreven de spot met die antieke hocus-pocus, maar uit respect voor de dichtpeten slikten we onze cynische opmerkingen over het Orm in. Maar niet wanneer we onder elkaar waren. Ik kende honderden Orm-grappen.)

Ik: `Dat zal ik doen, Danzelot.'

Danzelot: `Maar laat je niet bang maken! De schok die je zult ervaren zal verschrikkelijk zijn! Elke hoop zal je worden ontnomen, je zult in de verleiding komen je carrière als schrijver op te geven. Misschien ga je wel denken dat je maar het best zelfmoord kunt plegen.'

(Sloeg hij wartaal uit? Geen enkele tekst ter wereld zou een dergelijke uitwerking op mij kunnen hebben.)

Danzelot: `Over die crisis moet je heen zien te komen. Ga een reis maken! Maak een trektocht door Zamonië! Verbreed je horizon! Leer de wereld kennen! Op een gegeven moment zal de schok omslaan in inspiratie. Je zult je met deze volmaaktheid willen meten. En dat zal je als je niet opgeeft op een goede dag ook lukken. Jij hebt iets in je, mijn jongen, wat niemand anders in de Blindwormburcht bezit.'

(Blindwormburcht? Waarom begonnen zijn ledematen te trillen?)

Danzelot: `Nog één ding, jongen, wat je in je oren moet knopen: het gaat niet om hoe een verhaal begint. Ook niet om hoe het eindigt.'

Ik: `Maar?'

Danzelot: `Maar om wat daartussenin gebeurt.'

(Tijdens zijn leven had hij nooit zulke platitudes gedebiteerd. Liet zijn verstand hem nu soms in de steek?)

Ik: `Dat zal ik goed onthouden, Danzelot.'

Danzelot: `Waarom is het hier eigenlijk zo koud?'

(Het was snikheet, want ondanks de zomerse hitte hadden we voor Danzelot een enorm haardvuur aangestoken. Hij keek me met gebroken ogen aan - waarin al een spoor van de triomferende man met de zeis te bespeuren viel.)

Danzelot: `Zo verrekte koud... Kan iemand de kastdeur dichtdoen? En wat doet die zwarte hond daar in de hoek? Waarom kijkt hij me zo aan? Waarom heeft hij een bril op? Een ongepoetste bril?'

(Ik keek naar de hoek, waarin het enige levende wezen een kleine groene spin was in zijn web aan het plafond. Danzelot ademde langzaam en moeizaam, en sloot voorgoed de ogen.)